

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg ändras. Genom ändringen genomförs rådets direktiv om arbete ombord på fiskefartyg. Enligt propositionen ska kravet på att lämna besättningslistans uppgifter i land utvidgas till att gälla fiskefartyg av alla storlekar. Det föreslås att tillämpningsområdet inte ska omfatta yrkesutövare som bedriver självständigt fiske eller fiskar i annat än kommersiellt syfte. Andra preciseringar som gäller lämnande av uppgifter föreslås också.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 19 december 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Direktivets målsättning och huvudsakliga innehåll	4
3 Nuläge och bedömning av nuläget	4
4 Förslagen och deras konsekvenser	5
4.1 De viktigaste förslagen	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	5
5 Alternativa handlingsvägar	6
6 Remissvar	6
7 Specialmotivering	6
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	7
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	7
9.1 Integritetsskydd	7
9.2 Tillämpningen på Åland	8
LAGFÖRSLAG	9
Lag om ändring av 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg	9
BILAGA	10
PARALLELLTEXT	10
Lag om ändring av 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg	10

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Genom den ändring som föreslås i denna proposition genomförs på nationell nivå rådets direktiv (EU) 2017/159 av den 19 december 2016 om genomförande av avtalet om genomförande av Internationella arbetsorganisationens konvention om arbete ombord på fiskefartyg från 2007 som ingicks den 21 maj 2012 mellan Organisationen för lantbrukskooperativ i Europeiska unionen (Cogeca), Europeiska transportarbetarfederationen (ETF) och Sammanslutningen för de nationella fiskeriföretagsorganisationerna inom Europeiska unionen (Europêche), (nedan *direktivet*).

Genom direktivet genomförs på EU-nivå avtalet om genomförande av Internationella arbetsorganisationens konvention om arbete ombord på fiskefartyg från 2007 (nedan *bilageavtalet*). Bilageavtalet har bifogats till direktivet och utgör det materiella innehållet i direktivet. Bilageavtalet motsvarar huvudsakligen innehållet i ILO:s konvention (nr 188) om arbete ombord på fiskefartyg.

Direktivet innehåller bland annat krav som gäller besättningslistan och som huvudsakligen har genomförts genom lag 253/2019 (se RP 291/2018 rd). I denna regeringsproposition föreslås ändringar i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg som på nationell nivå kompletterar genomförandet av kraven i direktivet och i dess bilageavtal.

1.2 Beredning

Beredningen av direktivet

Beredningen av direktivet beskrivs närmare i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagar som anknyter till genomförandet av direktivet om arbete ombord på fiskefartyg (se RP 291/2018 rd, avsnitt 1.2 och 1.3.).

Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts vid kommunikationsministeriet i samarbete med Transport- och kommunikationsverket.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 15 juni 2021 och den 22 augusti 2021. Utlåtanden begärdes av de viktigaste intressentgrupperna och ministerierna samt av Ålands landskapsregering och Statens ämbetsverk på Åland. Dessutom var utkastet till proposition fritt tillgängligt för utlåtande på webbplatsen valtion-euvosto.fi.

Det kom in 9 utlåtanden. Utlåtandena och ett sammandrag av utlåtandena kan laddas ned på webbplatsen Lagberedning och utveckling i statsrådet på adressen <https://valtion-euvosto.fi/sv/projektet?tunnus=LVM038:00/2021>.

2 Direktivets målsättning och huvudsakliga innehåll

Direktivet syftar till att förbättra levnads- och arbetsvillkoren för fiskare som arbetar ombord på fartyg som för en EU-medlemsstats flagg genom att fastställa ett enhetligt ramverk för arbetsvillkoren inom havsfiskesektorn. Syftet med regleringen är också att öka fiskarnas säkerhet genom att göra sjöräddningsverksamheten effektivare i olyckssituationer.

Det egentliga direktivet innehåller närmast bestämmelser om genomförande av bilageavtalet och om medlemsstaternas möjlighet till nationella bestämmelser som är gynnsammare för arbetstagare. Direktivet innehåller även bestämmelser om att genomförandet av det inte är en grund för sänkning av det allmänna skyddet för arbetstagare. Dessutom ingår i direktivet bestämmelser om införlivande av det i den nationella lagstiftningen.

Direktivets substansbestämmelser finns i bilageavtalet i direktivet. Enligt artikel 2 är bilageavtalet, om inte annat anges, tillämpligt på alla fiskare som arbetar i någon funktion på basis av arbetsavtal eller ett anställningsförhållande på alla fiskefartyg som används inom yrkesmässigt fiske och på alla andra fiskare som befinner sig på samma fartyg som ovan nämnda fiskare för att säkerställa skyddet för den allmänna säkerheten och hälsan.

Det centrala i denna regeringsproposition är artikel 12 i bilageavtalet. Enligt bestämmelsen ska varje fiskefartyg medföra en besättningslista, av vilken ett exemplar ska lämnas till bemyndigade personer i land före fartygets avgång eller skickas dit omedelbart efter det att fartyget avgått. Dessutom ska den behöriga myndigheten bestämma till vem och när sådan information ska lämnas, och för vilket ändamål.

Direktivets målsättning och huvudsakliga innehåll beskrivs närmare i regeringens proposition RP 291/2018 rd (se avsnitt 1.2–1.4).

3 Nuläge och bedömning av nuläget

Enligt artikel 12 i bilageavtalet i direktivet ska varje fiskefartyg medföra en besättningslista, av vilken ett exemplar ska lämnas till bemyndigade personer i land före fartygets avgång eller skickas dit omedelbart efter det att fartyget avgått. Dessutom ska den behöriga myndigheten bestämma till vem och när sådan information ska lämnas, och för vilket ändamål.

I Finland ingår bestämmelserna om ett fartygs besättningslista i 26 b och 26 d § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg (1687/2009). Skyldigheten enligt artikel 12 i bilageavtalet i direktivet ingår i 26 b § 4 mom. i lagen. Vid beredningen av genomförandet beslöt man att utesluta fiskefartyg som är under 24 meter från tillämpningsområdet för kravet att lämna besättningslistans uppgifter (se lag 253/2019 och RP 291/2018 rd).

Begränsningen av tillämpningen av genomförandet av artikel 12 i bilageavtalet i direktivet grundade sig på möjligheten till undantag enligt artikel 3 i bilageavtalet i direktivet. I artikel 3 i bilageavtalet föreskrivs det om möjlighet till undantag i fall där tillämpningen av bilageavtalet vållar särskilda problem av väsentlig art med hänsyn till fiskares särskilda arbetsförhållanden eller de berörda fiskefartygens verksamhet. I en sådan situation får en medlemsstat, på objektiva grunder, efter samråd, meddela undantag från kraven i bilageavtalet avseende begränsade kategorier av fiskare eller fiskefartyg. När det gäller undantag enligt den punkten ska den behöriga myndigheten vid behov successivt utvidga kraven enligt bilageavtalet till alla berörda kategorier av fiskare och fiskefartyg inom en period på högst fem år efter ikraftträdandet av avtalet.

Genom den gällande bestämmelsen har artikel 12 i avtalet genomförts så att fiskefartyg som är under 24 meter lämnats utanför tillämpningsområdet. Begränsningen ansågs motiverad för att bemanningen på fartyg som är under 24 meter ofta är densamma oberoende av resa och för att mindre fartyg inte så ofta har utomstående anställd besättning.

Tidsfristen för möjligheten till undantag löper ut den 19 december 2021. Det är därför nödvändigt att ändra den nationella lagstiftningen så att den begränsning som gjorts vid genomförandet av artikel 12 slopas och kravet på att lämna besättningslistans uppgifter tillämpas på fartyg av alla storlekar.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I förslaget utsträcks kravet i gällande 26 b § 4 mom. om lämnande av besättningslistans uppgifter till att omfatta fartyg av alla storlekar. Kravet följer av artikel 12 i det avtal om arbete ombord på fiskefartyg som finns som bilaga till direktiv (EU) 2017/159.

De gällande bestämmelserna gäller bara fiskefartyg som är över 24 meter. Det begränsade genomförandet baserar sig på en tidsbegränsad möjlighet till undantag enligt artikel 3 i bilagan till direktivet.

Det föreslås att bestämmelsen tillämpas endast på fiskefartyg som används för kommersiellt fiske och där fiskare arbetar på basis av arbetsavtal. Förslaget att begränsa tillämpningsområdet baserar sig på artikel 2 i bilageavtalet, enligt vilken avtalet är tillämpligt på alla fiskare som arbetar i någon funktion inom ramen för ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande på alla fiskefartyg som används inom yrkesmässigt fiske. Dessutom tillämpas bilageavtalet på alla andra fiskare som befinner sig på samma fartyg som (ovannämnda) fiskare för att säkerställa skyddet för den allmänna säkerheten och hälsan.

Dessutom föreslås det att uppgifterna vid behov också ska kunna lämnas till andra kontaktpersoner än redaren. Kontaktpersonen ska också på begäran lämna uppgifterna till Gränsbevakningsväsendet. Uppgifterna kan lämnas redan före resans början eller genast efter avresan.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Förslaget bedöms inte ha *ekonomiska* konsekvenser.

Förslaget bedöms ha ringa konsekvenser som skulle främja fiskarnas *säkerhet*. Syftet med direktivet och dess bilageavtal är att förbättra säkerheten för besättningen på fiskefartyg på så sätt att det i land finns kännedom om fartygets besättning. Uppgifterna behövs om fartyget hamnar i sjönöd.

Bestämmelsen innebär en ny *skyldighet att lämna uppgifter* till befälhavare på fiskefartyg som är under 24 meter, med undantag av fartyg där fisket är självständig yrkesutövning. I fiskefartygsregistret har i Fastlandsfinland registrerats 1 320 fiskefartyg, vars totala längd är under 24 meter och vars ägare har företags- och organisationsnummer. Ungefär 80 procent av dessa ägs av personbolag.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan Gränsbevakningsväsendet begära uppgifter om besättningen på ett fartyg som hamnat i sjönöd också av en annan kontaktperson förutom redaren.

5 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen ansågs inga andra alternativ finnas, eftersom direktivet inte bedöms ge mer spelrum för genomförandet än vad en temporär begränsning enligt artikel 3 möjliggör.

6 Remissvar

Utkastet till regeringsproposition var ute på öppen remiss på webbplatsen www.utlåtande.fi mellan den 15 juni och den 22 augusti 2021. Dessutom sändes en separat begäran om utlåtande till Ålands landskapsregering och Statens ämbetsverk på Åland.

Det lämnades 9 utlåtanden. Inrikesministeriet och Gränsbevakningsväsendet anser att de ändringar som föreslås i det gemensamma utlåtandet är motiverade med tanke på upprätthållandet av sjösäkerheten. I utlåtandet fästs dock vikt vid att sjöräddningslagen inte tillämpas på Finlands insjöområde, där räddningsverksamheten sköts av det lokala räddningsväsendet enligt räddningslagen. I ett insjöområde bör uppgifterna därför lämnas till en annan myndighet än Gränsbevakningsväsendet.

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL - Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF r.y. påpekar i sitt utlåtande att motiveringarna inte innehåller uppgifter om antalet fiskefartyg i fiskefartygsregistret. Ändringen ökar åtminstone i teorin avsevärt antalet fartyg som omfattas av bestämmelsen, men en stor del av fartygen drivs av ensamföretagare och få av dem har personer i anställningsförhållande ombord på fartyget.

Statens ämbetsverk på Åland, Konkurrens- och konsumentverket, Sjömanspensionskassan, undervisnings- och kulturministeriet, Rederierna i Finland rf, arbets- och näringsministeriet samt statsrådets kansli meddelade att de inte har något att yttra i ärendet.

Efter remissbehandlingen har det till motiveringen fogats ett informativt omnämnande om tillämpningen av räddningslagen på Finlands insjöområde med anledning av inrikesministeriets och Gränsbevakningsväsendets utlåtande. Propositionens konsekvensbedömningar har dessutom preciserats med hjälp av närmare uppgifter från NTM-centralen om antalet fiskefartyg.

Utlåtandena och ett sammandrag av utlåtandena kan laddas ned på webbplatsen Lagberedning och utveckling i statsrådet på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projektet?tunnus=LVM038:00/2021>.

7 Specialmotivering

26 b §. Besättningslista. Det föreslås att 4 mom. ändras. Enligt den nya föreslagna formuleringen ska befälhavaren på ett fiskefartyg som används för kommersiellt fiske och där fiskare arbetar på basis av arbetsavtal, lämna besättningslistans uppgifter i land före fartygets avgång eller omedelbart efter avgången. Uppgifterna ska lämnas till redaren eller, om redaren finns med på fartyget, till en annan kontaktperson. På begäran ska redaren eller den andra kontaktpersonen lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet.

Genom förslaget utsträcks kravet i gällande 26 b § 4 mom. om lämnande av besättningslistans uppgifter till att omfatta fartyg av alla storlekar. Kravet följer av artikel 12 i det avtal om arbete ombord på fiskefartyg som finns som bilaga till direktiv (EU) 2017/159.

Skyldigheten att lämna besättningslistans uppgifter ska gälla fartyg av alla storlekar, men tillämpas endast på fiskefartyg som används för kommersiellt fiske och där fiskare helt eller delvis

arbetar på basis av arbetsavtal. Om en enda fiskare på ett fartyg bedriver fiske i ett anställningsförhållande ska besättningslistans uppgifter lämnas i land för hela fartygets del. Begränsningen av tillämpningsområdet följer av en begränsning i enlighet med artikel 2 i avtalet om arbete ombord på fiskefartyg, enligt vilken avtalet är tillämpligt på alla fiskare som arbetar i någon funktion på basis av arbetsavtal eller ett anställningsförhållande på alla fiskefartyg som används inom yrkesmässigt fiske. Dessutom tillämpas avtalet på alla andra fiskare som befinner sig på samma fartyg som (ovannämnda) fiskare för att säkerställa skyddet för den allmänna säkerheten och hälsan. Förslagets tillämpningsområde omfattar således inte självständiga yrkesutövare eller fiske i annat än kommersiellt syfte. Med yrkesmässigt fiske avses i avtalet allt fiske med undantag av husbehovsfiske och fritidsfiske.

Besättningslistan ska i första hand lämnas till redaren. Enligt 2 § i lagen avses med redare den som äger eller hyr hela fartyget och som ensam eller tillsammans med andra personer utövar faktisk beslutanderätt i fartygssäkerhetsfrågorna. Med redaren jämföras i lagen också en sådan person som enligt avtal eller på något annat sätt faktiskt har hand om frågor med anknytning till fartygets fartygssäkerhet. Om redaren eller en person som kan jämföras med redaren är med på fartyget, kan uppgifterna lämnas till en annan, landbaserad kontaktperson. Den andra kontaktpersonen kan till exempel vara arbetsgivaren eller en familjemedlem. Uppgifterna kan lämnas redan före resans början eller genast efter avresan.

Förslagets omnämnande av att redaren eller någon annan kontaktperson på begäran ska lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet motsvarar i huvudsak den gällande bestämmelsen. Det föreslås att formuleringen preciseras så att förutom redaren även en annan kontaktperson ska lämna uppgifterna till Gränsbevakningsväsendet. Uppgifterna behövs, eftersom Gränsbevakningsväsendet svarar för sjöräddningen om fartyget hamnar i sjönöd. I 15 § i sjöräddningslagen (1145/2001) föreskrivs det inte om redarens eller någon annan kontaktpersons skyldighet att lämna ut uppgifter till Gränsbevakningsväsendet, varför bestämmelser om detta behövs. Sjøräddningslagen tillämpas inte på Finlands insjöområde, där räddningsverksamheten sköts av det lokala räddningsväsendet enligt räddningslagen (379/2011). I ett insjöområde bör uppgifterna därför lämnas till den myndighet som är behörig enligt räddningslagen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Genom propositionen kompletteras genomförandet av direktivet om arbete ombord på fiskefartyg. Tidsfristen för möjligheten till tillfälligt undantag enligt artikel 3 i bilageavtalet i direktivet löper ut inom fem år från det att avtalet har trätt i kraft. Direktivet om genomförandet av avtalet antogs den 19 december 2016. Därför föreslås det att lagen träder i kraft den 19 december 2021.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

9.1 Integritetsskydd

Förslaget kan bedömas med hänsyn till skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i Finlands grundlag (731/1999).

Grundlagens 10 § skyddar vars och ens rätt till integritet, som också anses omfatta skydd för personuppgifter. Också enligt artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har var och en rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Dessa uppgifter ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i EU:s dataskyddsförordning¹ som på nationell nivå kompletteras med dataskyddslagen (1050/2018) och lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004).

Enligt artikel 4.1 i dataskyddsförordningen avses med personuppgifter varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. För att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig ska behandlingen ha en rättslig grund enligt artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen. Med behandling av personuppgifter avses enligt artikel 4.2 också lagring och utlämnande av uppgifter.

I det aktuella förslaget är det fråga om behandling av personuppgifter till den del det föreslås bestämmelser om befälhavares skyldighet att lämna besättningslistans uppgifter till redaren eller en annan kontaktperson. Dessutom ska redaren eller den andra kontaktpersonen på begäran lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet. Dessa funktioner omfattar utlämnande och lagring av personuppgifter.

Behandlingen anses uppfylla villkoret i artikel 6.1 d i dataskyddsförordningen, eftersom utlämnande och bevarande av uppgifter är nödvändigt för att skydda den registrerades vitala intressen. Syftet med lagstiftningen är också att öka fiskarnas säkerhet genom att göra sjöräddningsverksamheten effektivare i olyckssituationer.

9.2 Tillämpningen på Åland

Enligt 18 § 16 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om jakt och fiske, registrering av fiskefartyg och styrning av fiskerinäringen.

Förslaget är exakt och motiverat i förhållande till skyddsintressena. Omfattningen av de föreslagna bestämmelserna har begränsats till vad som ska anses vara nödvändigt och proportionellt med tanke på syftena med dem. Förslagen innebär inga ingrepp i kärnområdet för de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen. På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom rådets direktiv om arbete ombord på fiskefartyg innehåller bestämmelse som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Lagförslag

Lag

om ändring av 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg (1687/2009) 26 b § 4 mom., sådant det lyder i lag 253/2019, som följer:

26 b §

Besättningslista

Befälhavaren på ett fiskefartyg som används för kommersiellt fiske och där fiskeverksamhet bedrivs på basis av arbetsavtal ska lämna besättningslistans uppgifter i land före fartygets avgång eller omedelbart efter avgången. Uppgifterna ska lämnas till redaren eller, om redaren finns med på fartyget, till någon annan kontaktperson. På begäran ska redaren eller den andra kontaktpersonen lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 21 oktober 2021

Statsminister

Sanna Marin

Kommunikationsminister Timo Harakka

Lag

om ändring av 26 b § i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i lagen om fartygspersonal och säkerhetsorganisation för fartyg (1687/2009) 26 b § 4 mom., sådant det lyder i lag 253/2019, som följer:

Gällande lydelse

26 b §

Besättningslista

Befälhavaren på ett fiskefartyg som är *minst 24 meter långt* ska lämna besättningslistans uppgifter *till redaren* i land före fartygets avgång eller *skicka uppgifterna till redaren* omedelbart efter avgången. På begäran ska redaren lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet.

Föreslagen lydelse

26 b §

Besättningslista

Befälhavaren på ett fiskefartyg som *används för kommersiellt fiske och där fiskeverksamhet bedrivs på basis av arbetsavtal* ska lämna besättningslistans uppgifter i land före fartygets avgång eller omedelbart efter avgången. *Uppgifterna ska lämnas till redaren eller, om redaren finns med på fartyget, till någon annan kontaktperson.* På begäran ska redaren eller den andra kontaktpersonen lämna besättningslistans uppgifter till Gränsbevakningsväsendet.

Denna lag träder i kraft den 20 .
